

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Opetusalan koulutuskeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Opetusalan koulutuskeskuksesta. Lailla yhdistetään ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen toiminta. Laki korvaa ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksesta annetun lain sekä

Heinolan kurssikeskuksesta annetun lain. Laki liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yleistä

Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskus ja Heinolan kurssikeskus on alkujaan perustettu tukemaan koulutuspoliittisia uudistuksia. Heinolan kurssikeskus perustettiin vuonna 1972 toteuttamaan peruskoulu-uudistuksen edellyttämää täydennyskoulutusta ja ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskus vuonna 1988 keskiasteen koulutuksen kehittämiseen liittyvää ammatillisten oppilaitosten henkilöstön täydennyskoulutusta varten.

Ennen ammattikasvatustahallituksen ja kouluhallituksen yhdistämistä opetustahallitukseksi molemmat koulutuskeskukset kouluttivat lähinnä vain oman koulutusalan henkilöstöä. Opetustahallituksen perustamisen jälkeen vuonna 1991 kummankin koulutusyksikön toiminta on laajentunut varsinaisen perustointialueen ulkopuolelle.

1.2. Lainsäädäntö ja käytäntö

Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskus

Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksesta säädetään ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksesta annetussa laissa (135/1988) ja asetuksessa (136/1988). Koulutuskeskuksen tehtävänä on ammattikasvatustahallinnon alaisen opetustoimen tehtävissä toimivan henkilöstön lisäkoulutus, asiantuntijapalveluiden antaminen, lisäkoulutuksen kehittäminen ja tähän liittyvien selvitysten ja tutkimusten tekeminen.

Toiminta on laajentunut alkuperäisestä ammatillisten oppilaitosten henkilökunnan kouluttamisesta myös muiden oppilaitosten henkilökunnan kouluttamiseen. Koulutuskeskus on erikoistunut oppilaitosten hallinto- ja henkilökunnan koulutukseen. Koulutuksen ohella keskus tarjoaa konsultointipalveluita, järjestää seminaareja, osallistuu kehittämis-

projekteihin ja Euroopan unionin verkosto-hankkeisiin sekä tarjoaa kokous- ja majoituspalveluita.

Koulutuskeskuksen toiminta on sen perustamisesta lähtien ollut maksullista. Maksullinen palvelutoiminta perustuu valtion maksuperustelakiin (150/1992) ja -asetukseen (211/1992) sekä ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen maksullisista suoritteista annettuun opetusministeriön päätökseen (1148/1993).

Koulutuskeskuksen tulojen ja menojen kehitys oli vuosina 1994–1996 seuraava:

	1994	1995	1996
	mmk	mmk	mmk
Tulot	6,0	7,8	7,8
Menot	7 9	10,4	11,2
Käytettävissä ollut talousarviotuki	2,3	3,8	3,5

Menorakenne on muuttunut vuonna 1995, koska silloin kiinteistön vuokramenot tulivat koulutuskeskuksen maksettaviksi.

Koulutuksen osuus tuloista oli vuonna 1995 noin 69 prosenttia ja vuonna 1996 noin 59 prosenttia.

Koulutuksen määrä koulutettavapäivinä oli vuonna 1994 yhteensä 9 800, vuonna 1995 yhteensä 10 800 ja vuonna 1996 yhteensä 7 968. Koulutettavapäivän hinta opetuksessa on ollut keskimäärin 540 markkaa vuonna 1995 ja 851 markkaa vuonna 1996.

Ammattikasvatushallinnon koulutuskeskus toimii Tampereella kiinteistösaakeyhtiö Lappiniemen Kehräämö Oy:n tiloissa. Tampereen kaupunki korjausrakensi tilat koulutuskeskuksen käyttöön. Kiinteistösaakeyhtiön osakkeiden ja viereisen tontin asuntolarakennuksen kauppahinta oli yhteensä 34 673 781 markkaa, josta valtio maksaa vuonna 1997 yhteensä 19 214 438 ja vuoden 1998 helmikuun loppuun mennessä 15 459 343 markkaa korkoineen.

Ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen opetustilojen yhteispinta-ala on 1 740 neliometriä. Asuntolassa on yhteensä 141 yhden hengen huonetta.

Kiinteistönhoidosta vastaa valtion kiinteistölaitos, jolle koulutuskeskus maksoi vuokraa vuonna 1996 yhteensä 2,4 miljoonaa markkaa. Asuntolan osuus vuokrasta oli noin 1,5 miljoonaa markkaa. Koulutuskeskuksen ravintolapalvelut samoin kuin kiinteistönhoidon ja siivous ostetaan ulkopuolelta.

Ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksella on johtokunta ja johtaja. Koulutuskeskuksen henkilöstön määrä on nykyisin 24. Koulutussuunnittelijat, tutkijat sekä koulutuskeskuksen johtaja toimivat koulutuksen suunnittelijoina ja järjestäjinä sekä konsultteina, mutta koulutuskeskus ostaa näitä palveluja myös ulkopuolelta. Palvelussuhteen laadun mukaan henkilöstö jakautuu siten, että virkasuhteisia on 6 ja työsopimussuhteisia 18.

Heinolan kurssikeskus

Heinolan kurssikeskuksesta säädetään Heinolan kurssikeskuksesta annetussa laissa (923/1971) sekä asetuksessa (266/1972). Kurssikeskuksen tehtävänä on opetushallituksen alaisen koulutoimen henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutus. Koulutusta voidaan antaa myös muille. Lisäksi kurssikeskuksen tehtävänä on selvitysten ja tutkimusten tekeminen alan jatko- ja täydennyskoulutuksen tarpeesta ja koulutustoiminnan kehittämisestä.

Heinolan kurssikeskus on vuoteen 1991 ollut täydennyskoulutuksen toteuttaja yhdessä silloisen kouluhallituksen ja lääninhallitusten kanssa. Suunnitteluvastuu koulutuksesta oli asianomaisilla virastoilla. Opetushallituksen perustamisesta lähtien kurssikeskus on vastannut sekä koulutuksen suunnittelusta että toteutuksesta. Kurssikeskuksen toiminta on käytännössä myös laajentunut yleissivistävästä koulutuksesta ammatillisen koulutuksen sektorille. Heinolan kurssikeskus on erikoistunut lyhytkurssitoimintaan. Koulutus sisältää kokonaisuuden, johon liittyvät koulutuksen ohella majoitus, ruokailu ja muut kurssipalvelut. Koulutustarjonta on suuntautunut opetuksen kehittämiseen, arviointiin sekä hallinto- ja tukipalveluihin.

Kurssikeskuksen koulutuksen määrä koulutettavapäivinä oli vuonna 1994 yhteensä noin 23 400, vuonna 1995 noin 24 000 ja vuonna 1996 yhteensä 23 430. Koulutettavapäivän hinta on ollut opetuksessa vuonna 1995 keskimäärin 410 markkaa ja vuonna 1996 keskimäärin 548 markkaa sekä majoitus- ja ruokapalveluissa 120 markkaa ja 137 markkaa.

Heinolan kurssikeskus on ollut vuodesta 1993 nettobudjetoitu. Maksullinen palvelutoiminta perustuu valtion maksuperustelakiin ja -asetukseen sekä ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssi-

keskuksen maksullisista suoritteista annettuun opetusministeriön päätökseen.

Kurssikeskuksen tulot ja kokonaismenot olivat vuosina 1994–1996 seuraavat:

	1994	1995	1996
	mmk	mmk	mmk
Tulot	10,5	12,1	12,7
Kokonaismenot	14,6	16,2*	17,5
Käytettävissä ollut talousarviotuki	6,1	4,1	4,8

*) menot ilman majoitustilojen korjaamiseen varattua 2, 2 miljoonaa markkaa.

Menorakenne on muuttunut vuonna 1995, jolloin kiinteistön vuokramenot tulivat kurssikeskuksen maksettavaksi.

Tuloista koulutuksen osuus on ollut vuosina 1994 ja 1995 noin 66 prosenttia ja vuonna 1996 noin 70 prosenttia.

Heinolan kurssikeskuksen palveluksessa on yhteensä 44 henkilöä, joista majoitus-, ravintola- ja kiinteistöhuollon tehtävissä on yhteensä 19 henkilöä. Virkasuhteisia on 24 ja työsopimussuhteisia 20.

1.3. Nykytilan arviointi

Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen toiminta on laajentunut alkuperäisestä koulutustehtävästä niin, että kummatkin kouluttavat käytännössä samaa henkilöstöä. Molemmat kilpailevat samoilla koulutusmarkkinoilla paitsi keskenään myös muiden täydennyskoulutuspalveluja tuottavien koulutusyksiköiden kanssa. Kummatkin koulutuskeskukset järjestävät koulutusta myös eri puolilla maata. Valtion tukema opetustoimen henkilöstökoulutus keskittyy nykyisin koulutuspolitiikan tärkeimpiä hankkeita tukevaan koulutukseen. Koulutustarpeen nopeita muutoksia varten valtiolle on edelleen tärkeää säilyttää opetushallinnon alaisuudessa koulutusyksikkö, jonka välityksellä on mahdollista toteuttaa koulutuspoliittisten uudistusten edellyttämää täydennyskoulutusta ja joka voi myös joustavasti mukautua sellaisen koulutuksen toteuttamiseen, jota muut yksiköt eivät anna. Toisaalta ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen toiminta ja talous tulee sopeuttaa nykyistä tehokkaammin koulutuskysynnän mukaan. Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen omasta toiminnasta aiheutuva koulutustilojen käyttöaste on ollut noin 30 prosenttia.

Majoitustilojen vastaava käyttöaste on ollut noin 6 prosenttia. Tästä johtuvia kustannuksia on pyritty tasaamaan toimitilojen ja hotellihuoneiden myynnillä ulkopuolisille. Heinolan kurssikeskuksen koulutus- ja majoitustilojen käyttöasteeksi on arvioitu 60 prosenttia. Koulutuskeskuksilla on tähän saakka ollut mahdollisuus käyttää aikaisemmilta vuosilta siirtyneitä määrärahoja alijäämän kattamiseen. Nyt mahdollisuus siihen on loppumassa, kun talousarviotukea on vuosittain vähennetty. Tuen määrä vuodelle 1997 on valtion talousarviossa yhteensä 2 miljoonaa markkaa. Toiminnan jatkaminen nettobudjetoinnin pohjalta soveltuu edelleen koulutuspoliittisessa ohjauksessa toimivaan koulutusyksikköön, mutta edellyttää muun muassa toimitilakustannusten alentamista ja toiminnan keskittämistä hallinnollisesti yhteen yksikköön.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on järkipäristää ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen toimintaa yhdistämällä keskuksat hallinnollisesti yhteen yksikköön.

Edelleen esityksen tavoitteena on saada taloudellinen ja toiminnallinen ohjaus paremmin vastaamaan koulustoittoiminnan asettamia vaatimuksia sekä selkeyttää nykyisten koulutuskeskusten ja opetushallituksen koulutus toimintaa.

Uudistuksen tarkoituksena on myös taata opetushallinnon tarvitsemien koulutuspoliittisesti tärkeiden koulutuspalvelujen saanti sekä antaa muodostettavalle uudelle koulutusyksikölle mahdollisuus mukautua kysynnän määrällisiin ja laadullisiin muutoksiin samoin kuin puitteet toiminnan sisäiselle kehittämiselle.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksesta ja Heinolan kurssikeskuksesta muodostettaisiin opetushallituksen alainen Opetusalan koulutuskeskus. Samalla ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksesta annettu laki ja Heinolan kurssikeskuksesta annettu laki kumottaisiin.

Opetusalan koulutuskeskuksen hallinto ja toiminta keskitettäisiin Heinolaan nykyisen kurssikeskuksen tiloihin. Keskus järjestäisi koulutusta erityisesti Heinolassa ja Tampereella. Opetushallinnon koulutuskeskuksen tehtävänä on pääasiassa opetushallituksen toimialaan ja tehtäviin kuuluvien opetustoimen oppilaitosten henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksen järjestäminen. Uuden koulutuskeskuksen toimiala on laaja ja edellyttää koulutuskeskuksen kuvan kehittämistä ja toiminnan suuntaamista alusta alkaen sen mukaisesti. Koulutuskeskuksen asiakaskuntaan kuuluvat peruskoulun, lukion, ammatillisten oppilaitosten, aikuiskoulutus- ja vapaan sivistystyön laitokset sekä niitä ylläpitävien kuntien ja kuntayhtymien, lääninhallitusten ja opetustoimialan muiden organisaatioiden henkilöstö.

Kurssien, seminaarien ja muun koulutus toiminnan rinnalla koulutuskeskus voisi osallistua perustehtäväänsä liittyviin kehittämishankkeisiin.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Koulutuskeskuksesta aiheutuvat menot valtiolle olisivat vuositasolla noin 2 miljoonaa markkaa.

Opetusalan koulutuskeskukselle siirrettäisiin ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen käytössä nykyisin olevat koneet, laitteet ja kalusto.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksen mukaan Opetusalan koulutuskeskus toimii opetushallituksen alaisena. Keskoksella olisi opetushallituksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämä johtokunta. Johtokunnan kokoonpanosta, tehtävistä ja asettamisesta annettaisiin tarkempia sää-

nöksiä asetuksella.

Koulutuskeskuksen toiminta keskitetään Heinolaan, johon sijoitettaisiin paitsi hallintohenkilöstö myös valtaosa koulutushenkilöstöstä. Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen palveluksessa lain voimaantuloajan kohtana oleva henkilöstö siirtyisi ilman muita toimenpiteitä Opetusalan koulutuskeskukseen.

4. Asian valmistelu

Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen liikelaitostamis- ja yhtiöittämismahdollisuuksia sekä muita organisointivaihtoehtoja selvittämään opetusministeriö asetti 4 päivänä lokakuuta 1995 selvitysmiehen. Selvitysmiehen raportissa (Opetusministeriön työryhmien muistioita 1:1996) ehdotettiin muun muassa, että ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskus ja Heinolan kurssikeskus liikelaitostettaisiin ja että laitoksille annettaisiin tämän jälkeen tehtäväksi yhtiöityminen. Ehdotuksen jälkeen opetusministeriö antoi opetushallituksen tehtäväksi selvittää liikelaitostamiseen liittyviä taloudellisia kysymyksiä käyttäen apuna ulkopuolista asiantuntijaa. Selvityksen pohjalta todettiin muun muassa, että koulutuskeskusten koulutusvolyymi on niin pieni ja kannattavuudeltaan heikko, ettei niillä ole riittäviä taloudellisia valmiuksia toimia liikelaitoksina. Opetushallitus esitti selvityksen yhteydessä muun muassa, että koulutuskeskukset yhdistettäisiin ja että uusi koulutuskeskus säilytettäisiin nettobudjetoituna laitoksena siten, että tuen määrä mitoitettaisiin vastaamaan koulutuskeskuksen opetustilojen vuokramenoja.

Esitys on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä ja opetushallituksessa. Esitysluonnoksesta on neuvoteltu asianomaisten työmarkkinajärjestöjen kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Tehtävät.* Opetusalan koulutuskeskuksen toiminnan perusta olisi opetushallituksen toimialaan kuuluvien oppilaitosten henkilökunnan jatko- ja täydennyskoulutus. Kursien, seminaarien ja muun koulutustoiminnan ohella koulutuskeskus voisi antaa muun muassa koulutuksen konsultointipalveluja, osallistua erilaisiin kehittämishankkeisiin sekä tarjota kokous- ja majoituspalveluja.

2 §. *Hallinnollinen asema ja kotipaikka.* Opetusalan koulutuskeskus olisi opetushallituksen alainen. Keskukseen kotipaikkana olisi Heinola. Keskuksella voisi olla toimintaa myös muilla paikkakunnilla.

3 §. *Johtokunta.* Opetusalan koulutuskeskuksen toimintaa valvoisi johtokunta. Sen asettamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä annettaisiin tarkemmat säännökset asetuksella.

4 §. *Tarkemmat säännökset.* Ehdotetun lain mukaan tarkempia säännöksiä annetaan asetuksella.

5 §. *Voimaantulo.* Pykälässä on säännökset lain voimaantulosta.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

6 §. *Siirtymäsäännökset.* Siirtymähetkellä voimassa olevat toimeksiantosopimukset ja muut sitoumukset siirtyisivät Opetusalan koulutuskeskukselle ja velvoitteista vastaisi lain voimaantulosta lukien Opetusalan koulutuskeskus. Kummankin koulutusyksikön virat ja virkamiehet siirtyisivät ilman eri toimenpiteitä suoraan lain nojalla Opetusalan koulutuskeskuksen viroiksi ja virkamiehiksi ja työsuhteiset työntekijät Opetusalan koulutuskeskuksen työntekijöiksi.

2. Tarkemmat säännökset

Lakiehdotuksen 3 §:ssä on johtokuntaa koskeva asetuksenantovaltuus. Lisäksi 4 §:ssä on yleinen asetuksenantovaltuus.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1998. Samasta ajankohdasta ehdotetaan kumottaviksi ammattikasvatustalinnon koulutuskeskuksesta annettu laki sekä Heinolan kurssikeskuksesta annettu laki.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Opetusalan koulutuskeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tehtävät

Opetusalan koulutuskeskuksen tehtävänä on järjestää opettajien ja opetustoimen muun henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutusta sekä tähän toimintaan liittyviä oheispalveluja.

2 §

Hallinnollinen asema ja kotipaikka

Opetusalan koulutuskeskus on opetushallituksen alainen.

Koulutuskeskuksen kotipaikka on Heinolassa. Keskus voi tarvittaessa järjestää koulutusta ja muuta toimintaa myös muilla paikkakunnilla.

3 §

Johtokunta

Opetusalan koulutuskeskuksella on johtokunta, jonka asettamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

4 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

Tällä lailla kumotaan:

1) ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksesta 12 päivänä helmikuuta 1988 annettu laki (135/1988); ja

2) Heinolan kurssikeskuksesta 23 päivänä joulukuuta 1971 annettu laki (923/1971) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanemiseksi voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa.

6 §

Siirtymäsäännökset

Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskukselle ja Heinolan kurssikeskukselle kuuluvat oikeudet ja velvoitteet siirtyvät Opetusalan koulutuskeskukselle.

Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksessa ja Heinolan kurssikeskuksessa viireillä olevat asiat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Opetusalan koulutuskeskuksen käsiteltäviksi.

Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen virat ja virkamiehet siirtyvät tämän lain voimaan tullessa ilman muita toimenpiteitä Opetusalan koulutuskeskuksen viroiksi ja virkamiehiksi. Vastaavasti ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen työsopimussuhteiset työntekijät siirtyvät Opetusalan koulutuskeskuksen työntekijöiksi.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Claes Andersson*